

Joh 1,19-28 (4. s. i advent, I, 18. dec. 2016, KVK)

Genkendelsens glæde

Vi har alle forskellige erfaringer af det, vi kalder genkendelsens glæde. Det kan være, når vi møder personer, vi føler os tæt forbundne med, og som vi ikke har set i lang tid. Eller det kan være steder, vi er vokset op, og som vi genser.

For mennesker med erindringsproblemer får genkendelsens glæde en særlig betydning. Det bliver tydeligt, når vi her i sognet ca. hver anden måned flytter nogle af vore plejehjemsgudstjenester fra plejehjemmet til kirken her i Kirke Værløse. Vi oplever demente få lys i øjnene gennem den sansemæssige genkendelse af kirkens rum med døbefont, alterparti, de hvide hvælvinger, tonerne fra orglet og duften fra rummet.

Også julen kan med dens traditioner forbinde os med nogle ganske bestemte følelser og erindringer fra barndommens jul. For de fleste er det forhåbentlig noget positivt, men ikke for alle – det gælder fx figuren Scroodge i Charles Dickens juleeventyr (der ganske enkelt hedder "Juleeventyr"; men det vil vi lade ligge her).

For min pointe er, at teksterne i dag handler om genkendelsens glæde.

Genkendelse og glæde i dagens tekster

Først havde vi teksten fra Esajas om budbringerens fodtrin, der bringer godt budskab eller glædesbud, ordet evangelium. Glæden er begrundet i, at Gud som konge kommer til folket med frihed og med fred.

Også teksten fra Filipperbrevet lægger vægten på glæden: Glæd jer altid i Herren. Glæden har samme begrundelse som hos Esajas: Herren er nær, lyder det – og Herrens nærvær bringer en fred med sig, der overgår al forstand.

Evangeliteksten fra Johannes Evangeliet lægger vægten på genkendelsen. Døberen genkender Jesus som den konge, der skulle komme med fred og glæde; den messias skrifterne havde talt om.

Derfor bliver Johannes den første, der peger Jesus ud som messias, endda før Jesus træder offentligt frem og har gjort et eneste af sine undere.

Det er denne dybe og første genkendelse af Guds nye nærvær i Kristus, der gør Johannes til den største af kvindefødte (som Jesus kalder ham et andet sted).

Johannes er utrolig tilbageholdende med at give sig selv en placering i frelsens historie, når de jødiske ledere udspørger ham om hans identitet. Døberen identificerer sig med en anonym røst, der råber i ørkenen: Ban Herrens vej.

Johannes bliver den budbringer, hvis glædesfyldte fodtrin annoncerer kongens og gudsrigets ankomst.

Spørgsmålet er imidlertid, om vi (ligesom Johannes) genkender Guds komme til verden i Jesus Kristus, eftersom hans ankomst og fremtræden er så anderledes end forventet.

Jeg vil først sige noget om genkendelsen, og derefter noget om den glæde, der følger, når vi genkender Gud i barnet i krybben og i manden på korset – når vi i Jesus genkender det højeste og dybeste i tilværelsen, genkender sand menneskelighed og sand guddommelighed forenet på en måde, der ikke er set før eller siden, i Jesus genkender selve opfyldelsen af hjertets længsel.

Genkendelsen

Temaet genkendelse er et litterært virkemiddel i forskellig litteratur, bla. i Homers Odyseen, der handler om hovedpersonen Odysseus' ti år lange hjemrejse fra Troja til Ithaka. På vej hjem møder han gamle venner, der ikke umiddelbart genkender ham.

Han har en skjulthed over sin identitet. Ved hjemkomsten er han forklædt som tigger og genkendes af sin gamle amme på grund af et ar, han fik som dreng.

I Johannes Evangeliets indledning hører vi, at Jesus kom til sit eget, og hans egne tog ikke imod ham, dvs. de genkendte ham ikke som den af Gud udsendte, den i Skrifterne forudsagte messias.

Der var en skjulthed over hans fremtræden blandt mennesker. Der skal en afsløring til – og det er denne afsløring Johannes Døbereren er den første, der bidrager til med sit vidnesbyrd om Kristus.

Døberens Kristus-vidnesbyrd lyder først i negative vendinger: Midt iblandt jer står en, I *ikke* kender. Og lidt senere: Han er den, hvis skorem jeg *ikke* er værdig til at løse.

Kun senere i kapitlet kommer det positive udsagn: Se, Guds lam, som bærer verdens synd.

At sige hvem Gud er ved at sige, hvem han *ikke* er, kaldes for via negativa (negationens vej) eller apofatisk teologi. Det er tanken om, at Gud er så stor, at den menneskelige tanke og det menneskelige sprog ikke kan udtrykke Guds mysterium. Derfor tilnærmer man sig det guddommelige gennem afgrænsninger.

Gud er den, vi *ikke* kan kende, uden at han selv åbenbarer sig, og som vi *kun* kan kende i den grad, han vælger at give sig til kende. I Kristus ønsker han at blive genkendt.

Johannes Døbereren taler ikke kun om sine tilhøreres manglende kendskab til den, det er altafgørende at kende. Han siger det samme om sig selv (lidt længere henne i tekststykket fra Joh 1): *Jeg kendte ham ikke.*

At Johannes ikke kendte Jesus går ikke på Jesu jordiske identitet; de var i familie med hinanden. Det handler om Jesu himmelske identitet. Først da Johannes så Guds Ånd dale ned over Jesus genkender han Gud Faders eget hellige nærvær i Jesus som Guds søn og må vige tilbage.

Kristus er den konge, hvis ankomst Døberen ikke er værdig til at annoncere – for ikke at tale om at være værdig til at døbe Jesus og derved indvi ham til opgaven som verdens frelser.

Midt iblandt jer står en, I ikke kender.

Midt i menneskeheden har Gud stillet en, der er lige med sig selv i guddommelighed, men som vi har svært ved at vedkende os, fordi den ydmyghed, skjulthed og sårbarhed, hvormed han kommer til os sprænger enhver menneskelig forestilling om Gud.

Et af de steder i Johannes Evangeliet, hvor genkendelsens tema vender tilbage, er Maria Magdalenes møde med Jesus i gravhaven efter opstandelsen. Hun genkender ham ikke straks, men først da Jesus siger hendes navn. Hendes anerkendelse af Jesus som Guds søn er en reaktion på at blive set og at være kendt af kærligheden selv.

Troen er på den måde både gudserkendelse og selverkendelse.

Det evige liv beskrives i Joh Ev (kap 17) som en erkendelse af Gud i vor midte: *Dette er det evige liv, at de kender dig, den eneste sande Gud og ham, du har udsendt, Jesus Kristus.*

Evangeliet har som hensigt at føre os ind i genkendelsen af ham, ved hvem vi lever, rører os og er til.

Det formuleres sådan i evangeliets slutning: *Dette er skrevet, for at I skal tro, at Jesus er Kristus.* Det handler ikke om en blind tro, men om erkendelsens og genkendelsens tro.

Erkendelse, genkendelse, anerkendelse er vævet sammen i dette evangelium, alt sammen med henblik på Jesu identitet som Guds søn .

Jesu 'Jeg-Er-ord' i Joh Ev får den rolle, sammen med tegnene, at hjælpe os ind i genkendelsen. Jeg er livets brød. Jeg er verdens lys. Jeg er vejen, sandheden og livet.

Glæden

Med genkendelsen af Jesus som Guds søn og Guds nærvær på jorden følger glæde.

Om Døberen hedder det, at han allerede som foster *sprang af fryd* i Elisabeths mave, da Elisabeth hørte om den søn, Maria ventede.

Maria selv brød ud i en *lovsang* (kendt som magnificat), da hun havde haft besøg af englen Gabriel, der talte om det barn, hun skulle blive mor til.

Til hyrderne på marken talte englen om *en stor glæde*, der skulle være for hele folket. Og om de vise mænd siges det, at deres *glæde* var meget stor, da de så stjernen over Jesu fødested.

Da Johannes Døberen ser Jesu tjeneste folde sig ud, beskriver han sin glæde med billedet af brudgommens ven, der glæder sig ved at være vidne til brudgommens bryllupsfest.

Da Jesus i begyndelsen af sit virke læser op af de hellige skrifter i synagogen i Nazareth, genkender han sig selv i ordene om den udvalgte, der bringer *glædesbud* til fattige. Men ikke alle blandt tilhørerne genkendte Jesus som opfyldelsen af den oplæste profeti fra Esajas og ville derfor skubbe ham ud over kanten af bjerget.

En af dem, der i en anden situation genkendte Jesus som alle længslers dybeste opfyldelse var den kvinde, der vaskede Jesu fødder med sine *glædestårer*.

Glæden hun er født i dag. Sådan synger vi i en af julens salmer (DDS 107).

Glæden er et udtryk for, at vi har genkendt Kristus.

Han venter på at blive genkendt også i denne jul, så han kan bringe os sin sande glæde.

Glæd jer altid i Herren. Herren er nær.

Amen